

ΣΟΦ 5

ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ

ΕΠΙ ΤΗΣ
ΤΕΤΡΑΚΟΣΙΕΤΗΡΙΔΙ

ΤΟΥ ΕΝ ΓΑΛΑΤΑΙ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΥΠΑΘΟΥΣ ΠΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΦΑΤΙΑΝΗΣ

ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΙΝ ΚΤΙΣΘΕΝΤΟΣ

(1475 — 1913)

*ἐπὶ προαιρετικῇ συνδρομῇ διὰ τὴν ἐπιχρῶσασιν
τοῦ ἱεροῦ εἰκονοστασίου τοῦ ἁγ. Βήματος*

Κατὰ τὸν Μ. Χρονογράφον καὶ Βυζαντινολόγον Μ. Γεδεών

ὑπὸ τοῦ ἱ. Προϊσταμένου τῆς Παναγίας Καφατιανῆς

ΤΙΜΟΘΕΟΥ ΣΟΦΙΑΝΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1913

ΕΥΠΟΙΣ Ν. ΚΕΦΑΛΙΑΟΥ

2627

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

3

ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ

ΤΗΣ

ΤΕΤΡΑΚΟΣΙΕΤΗΡΙΔΟΣ

Τοῦ Ἱστορικοῦ ἐν Γαλατῶ ἱεροῦ ναοῦ τῆς (ἐκ Καφᾶ Θεο-
δοσίας τῆς Κριμαίας) μετενεχθείσης ἀρχαιοτάτης

Βυζαντινῆς καὶ θαυματουργοῦ εἰκόνης

ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΦΑΤΙΑΝΗΣ

ἀρχαιοτέρου πάντων τῶν ἄλλων ἱερῶν γαῶν τοῦ Γαλατᾶ

(οἰκοδομηθέντων μόλις περὶ τὰ 1660)

(1475 — 1913)

Κατὰ τὸν Μ. Χρονογράστον καὶ Βυζαντινολόγον Μ. Γεδεών

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ἐπὶ προαιρετικῇ συνδρομῇ διὰ τὴν ἐπιχρῶσασιν
τοῦ ἱεροῦ εἰκονοστασίου τοῦ ἁγ. Βήματος

ὑπὸ τοῦ ἱ. Προϊσταμένου τῆς Παναγίας Καφατιανῆς

ΤΙΜΟΘΕΟΥ ΣΟΦΙΑΝΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1913

ΤΥΠΟΙΣ Ν. ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

*Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱεροῦ ναοῦ
τῆς Παναγίας Καφατιανῆς*

ΕΠΙ ΤΗ, ΤΕΤΡΑΚΟΣΙΟΣΤΗ, ΕΠΕΤΗΡΙΔΙ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΑΝΕΓΕΡΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ (1475-8 7/ΒΡΗΙΟΥ)

ΤΟΔΙ ΤΟ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΑΝΥ ΕΥΛΑΒΩΣ ΚΑΙ ΘΕΟΣΕΒΩΣ ΑΦΙΕΡΟΙ

ΤΗ ΕΝ Τῷ ΙΕΡῶ ΝΑῶ Ἀρχαιοτάτῃ

ΒΥΖΑΝΤΙΝῃ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓῶ

ΙΣΤΟΡΙΚῃ ΕΙΚΟΝΙ

ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΦΑΤΙΑΝΗΣ

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Φιλοτίμω προνοία καὶ ἐνθέῳ ζήλῳ καὶ μόχθοις ἀ-
τρύτοις τῆς Ἀξιοτίμου Ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱε-
ροῦ ναοῦ τῆς Παναγίας Καφατιανῆς, ἀποτελουμένης
ἐκ τῶν κ. Θ. Βεγλερῆ, Θ. Θεολογῆ, Γ. Βακατάτση,
Π. Ἀπέργη, Σ. Ἐθνοπούλου, Γ. Βιδιπούλου καὶ Π.
Παπαδοπούλου διακοσμουμένης τῆς ἱερᾶς ταύτης Ἐκ-
κλησίας, ἐπαξίως τοῦ ἱστορικοῦ γοήτρου αὐτῆς καὶ
ἀναλόγως τῆς περιπτώσεως ἣν κέκτηται Αὕτη, καὶ τῆς
θαυματουργοῦ φήμης, ἧς ἀπολαύει πανταχοῦ τοῦ Χρι-
στελωνύμου πληρώματος ἢ ἐν τῷ ἱ. ναῷ ἀρχαιοτάτῃ
καὶ Βυζαντινῇ Εἰκὼν τῆς Θεομήτορος, Παναγίας Κα-
φατιανῆς, ἀπαραίτητον ἐκρίθη, ὅπως τῇ 8^ῃ Σεπτεμ-
βρίου τοῦ 1913, ἑορτῇ τῶν γενεθλίων τῆς Ὑπεραγίας
Θεοτόκου καὶ ἱστορικῇ ἡμέρᾳ τῆς καταθέσεως τοῦ θε-
μελίου λίθου τῆς ἀνεγέρσεως Αὐτῆς, 8^ῃ Σεπτεμβρίου
τοῦ 1475, ἑορτασθῆ ἔπι τὸ πανηγυρικώτερον ἢ τετρα-
κοσιοστὴ ἑπετηρὶς τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ, ἀρχαιοτάτου
ἐξελεγχομένου πάντων τῶν ἄλλων ἱερῶν ναῶν τοῦ Γα-
λατᾷ, αἵτε παρελθόντων πλέον τῶν τετρακοσίων ἐτῶν
ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἀνεγέρσεως. Ἐφ' ᾧ καὶ ἐπὶ τῇ
ἑορτῇ ταύτῃ τῆς Τετρακοσιοστῆς Ἐπετηρίδος τοῦ ἱε-

ροῦ ναοῦ, πάνυ προσφόρως ἢ ἀξιότιμος Ἐπιτροπὴ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ προσφέρει τοῖς Χριστιανοῖς, οἷονεὶ ὡς ἀναμνηστικὸν καὶ ἀνεξίτηλον μετάλλιον, τὴν εὐσύννοπον ἱστορικὴν βιοτὴν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἐπὶ προαιρετικῇ συνδρομῇ, πρὸς ὄφελος μὲν τοῦ Ταμείου τῆς ἱερᾶς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς θρησκευτικὴν ὠφέλειαν τῶν Χριστιανῶν, πρὸς ἐπαύξησιν τοῦ θεοσεβοῦς ζήλου καὶ τῆς ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν ἀγιωτάτην ἡμῶν Θρησκείαν. Καθόσον ἐκ τοῦ συνοπτικοῦ τούτου ἱστορικοῦ σημειώματος περὶ τοῦ ἐν λόγῳ ἱεροῦ ναοῦ, ὃ εὐσεβὴς ἀναγνώστης ἀναφανδὸν διαβλέπει, οἷαν εὐσέβειαν καὶ πίστιν ἀκράδαντον πρὸς τὸν Θεὸν τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ πρὸς τὴν ἀγιωτάτην αὐτοῦ Θρησκείαν εἶχον οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐν τοῖς δυσχετέροις καὶ χαλεποῖς ἐκείνοις χρόνοις καὶ οἷαν ἀναμεταξύ των ἀλληλεγγύην καὶ ἀδελφικὴν ἀγάπην, παραμυθούμενοι ἐν ταῖς συμφοραῖς καὶ ἐν ταῖς παντοίαις θρησκευτικαῖς καὶ πνευματικαῖς ἀνάγκαις προσερχόμενοι πάνυ προθύμως καὶ δαιφιλῶς ἀλλήλων ἀρωγοὶ καὶ συνεπίκουροι. Καὶ ὡς ἐν τοῖς χρόνοις τῆς εὐκλείας καὶ τῆς δόξης τοῦ ἡμετέρου εὐγενοῦς ἔθνους, ἡ ἀγιωτάτη τοῦ Ἰησοῦ θρησκεία ἐν παντὶ ἐπρωτοστάτει καὶ ἐτίθετο ὡς βάσις ἀρραγῆς καὶ ὡς τὸ ἀδιάσειστον θεμέλιον τῆς πολυσχιδοῦς τοῦ ἔθνους δράσεως, οὕτω καὶ ἐν τοῖς χρόνοις τῆς κακοδαιμονίας αὐτοῦ καὶ τῆς πτώσεως ἢ εὐσέβεια καὶ ἡ ἀκράδαντος πίστις ἀπετέλεσε τὸν ἀσάλευτον προμαχῶνα τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ ὑποστάσεως· ἀλλὰ καὶ ἡ

ἄλληλεγγύη οὐδέποτε ἀπέλειπε καὶ δὴ ἐν ταῖς κρισι-
μωτέραις περιόδοις τοῦ Ἑθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡ-
μῶν. Οὕτω δέ, ὑπὸ τὴν σκέπην τὴν ἱερὰν τῆς μητρὸς
Ἐκκλησίας, διετηρήθη ἀσινὴς καὶ ἀλώβητος ἡ ἀνεκτί-
μητος ἔθνικὴ καὶ θρησκευτικὴ παρακαταθήκη τῶν
προγόνων ἡμῶν. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς, οἱ Ἕλληνες ὀρθόδο-
ξοὶ Χριστιανοί, μὴ ἀμελῶμεν τῶν ἱερῶν τούτων κα-
θηκόντων, μηδὲ ὑστερῶμεν τῶν θεοσεβῶν καὶ φιλο-
πατρίδων προγόνων ἡμῶν· καὶ ὡς Ἐκεῖνοι, οἷας θυέλ-
λας, οἷας δοκιμασίας, οἷας συμφορὰς καρτερικῶς καὶ
ἐνδόξως ὑπέστησαν, πολλάκις μηδὲ τῆς ἰδίας ζωῆς φει-
σθέντες πρὸς διατήρησιν αἰσινῆ τῶν ἀνεκτιμητῶν κει-
μηλίων παντὸς γνησίου Ἑλληνος, τοῦ ἔθνισμοῦ καὶ
τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, οὕτω καὶ ἡμεῖς, οἱ γνήσιοι ἑ-
κείνων ἀπόγονοι, τοιοῦτοι δεῶν νὰ ἀναδειχθῶμεν καὶ
ἐφάμιλλοι, πιστῶς ἀκολουθοῦντες τοῖς ἔχγεσιν ἐκείνων,
πάνυ προθύμως τὰ πάντα θυσιάζοντες, χάριν τῆς πο-
λυτίμου καὶ τιμαλοῦς παρακαταθήκης τῶν ἐνδόξων
ἡμῶν προγόνων· γένοιτο.

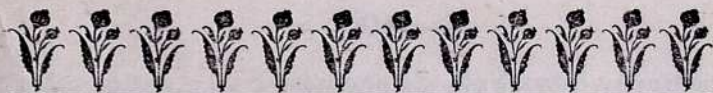
† Ὁ ἱερατικῶς Προϊστάμενος τοῦ ἱ. ναοῦ τῆς
Παναγίας Καφατιανῆς

Τιμόθεος Σοφριανός.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ο ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΓΑΛΑΤΑ Η ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΚΑΦΑΤΙΑΝΗ

§ 1. *Ἱστορία τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας Καφατιανῆς.*

Ἵνα μὴ νομισθῆ, ὅτι γράφομεν πλαστὴν ἢ φανταστικὴν ἱστορίαν τοῦ ἐν λόγῳ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Γαλατᾶ, παραθέτομεν ἐν πρώτοις τὰς πηγὰς (Χάμπερ, Ἱστορία τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, Τόμος Β' τῆς ἑλληνικῆς μεταφράσεως Κωνσταντίνου Σ. Κροκιδᾶ, σελ. 430, Κωνσταντίου Πατριάρχου τοῦ ἀπὸ Σιναίου Συγγραφαὶ Ἐλάσσονες, σελ. 430 Α. Γ. Πασπάτη Βυζαντινὰ Μελέται, σελ. 246 Σκαρλάτου Βυζαντίου Κωνσταντινούπολις τόμος Β' σελ. 61.)

Ἐκ τῶν πηγῶν τούτων συνάγεται, ὅτι ὁ ναὸς τῆς Παναγίας Καφατιανῆς, ἢ τῆς Θεοτόκου τῶν Καφατιανῶν, ἐκτίσθη τὸ πρῶτον τῇ 8 Σεπτεμβρίου τοῦ 1475, δηλαδὴ εἴκοσιν ἀκριβῶς καὶ δύο εἴη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅτε οὐδεὶς ἕτερος ναός, πλὴν αὐτοῦ, ὑπῆρχε ἐν παντὶ τῷ Γαλατᾷ, αἵτε, τῶν μὲν προῦραρχόντων Βυζαντινῶν ναῶν κατερει-

πωθέντων, τῶν δὲ νῦν ὑπαρχόντων ἰ. ναῶν, τοῦ ἁγίου Νικολάου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων πολλῶ ἀργότερον κτισθέντων, ὡς ὄψεται ὁ ἀναγνώστης. Τῇ 4 Ἰουνίου τοῦ 1475 ὁ Μ. Βεζύρης Ἀχμέτ Κεδῆκ (Κουτσοδόντης) ὁ τὴν διοίκησιν ἔχων τοῦ Τουρκικοῦ Στόλου ἐπετέθη κατὰ τοῦ Καφῶ (Θεοδοσία τῆς Κριμονίας) πόλεως ἀριθμούσης ἄνω τῶν 60,000 κατοίκων καὶ δεσποζομένης ὑπὸ τῶν Γενοηνσίων. Ἐκυρίευσεν αὐτὴν μετὰ τριήμερον αἰχμαλωσίαν, κατὰ προδοσίαν Ἀρμενίων τινῶν, οὓς καὶ ἀκολούθως ἐφόνευσε· κατὰ διαταγὴν τοῦ Σουλτάνου Μεχμέτ τοῦ Κατακτητοῦ, 50,000 κάτοικοι, Ἕλληνες, Ἀρμένιοι Γενοηῆνσιαι καὶ Ἰουδαῖοι μετεκομίσθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα πικρῶσσοι τὸν ἕνεκά τῆς ἀλώσεως καὶ τῶν ταύτης συνεπειῶν ἀραιοθέντα πληθυσμὸν τῆς Πρωτευούσης· τῶν Γενοηνσίων τινὲς μὲν ἔμεινον εἰς τὸν Γαλατᾶν, οἱ δὲ περισσότεροι ἀνεχώρησαν εἰς Γένουαν, οἱ Ἰουδαῖοι συμφίσησαν εἰς τὸ Χάσκιϊ, οἱ Ἀρμένιοι εἰς τὸ Σαλματομβρούκ, ἄνωθεν τοῦ Παλατᾶ κατὰ τὴν Βυζαντινὴν Μονὴν τοῦ Μανουήλ καὶ οἱ Ἕλληνες ἐγκατεστάθησαν εἰς τὸν Γαλατᾶν. Οὐδενὸς δὲ ἑτέρου ἱεροῦ ναοῦ ὑπάρχοντος ἐν Γαλατᾶ, ἅτε τῶν προὔπαρχόντων Βυζαντινῶν ἱερῶν ναῶν τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, ἁγίας Εἰρήνης, ἁγίου Θεοδούλου κατεδαφισθέντων, οἱ ἐκ Καφῶ (Θεοδοσίας) εἰς Γαλατᾶν συνοικισθέντες Ἕλληνες, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν καθηκόντων, ἀποταθέντες δι-

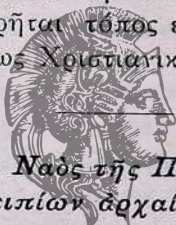
ἀναφορᾶς πρὸς τὸν Σουλτᾶνον τὸν Κατακτητὴν, ἔτυχον παρ' Αὐτοῦ εὐμενοῦς ἀδείας, ὅπως ἀνεγείρωσιν ἱερὸν Ναόν, οὕτω δὲ τῇ 8 Σεπτεμβρίου τοῦ 1475 ἐτέθησαν τὰ θεμέλια τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

§ 2. Ἡ ἱερὰ *Εἰκὼν τῆς Παναγίας Καφατιανῆς*
πολλῶ ἀρχαιοτέρα τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ
καὶ καθαρῶς Βυζαντινὴ, διάσημος διὰ τὴν
θαυματουργὸν Αὐτῆς Χάριν.

Οἱ εἰς Κωνσταντινούπολιν μετανεχθέντες ἐκ Καφᾶ (Θεοδοσίας) Ἑλληνες, περὶ τὰς 30,000 ἀπερχόμενοι, φεύγοντες ἐκ Καφᾶ, παρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸ πολύτιμον θρησκευτικὸν κειμήλιον, τὴν ἐν Καφᾶ, ἄγνωστον ἀπὸ πόσων ἄρᾳ γε ἐτῶν, ὑπάρχουσαν ἱερὰν Εἰκόνα τῆς Θεομήτορος, προτιμήσαντες αὐτὴν τῶν ἄλλων ἱερῶν Εἰκόνων, καὶ ὡς ἀρχαιότεραν καὶ ὡς κεκτημένην τὴν θαυματουργὸν χάριν καὶ ἀπολαύουσαν πολλῆς φήμης καὶ σεβασμοῦ παρ' ἅπασιν τοῖς Χριστιανοῖς, ὡς πλειστάκις τὰς ἰάσεις παρασχοῦσαν τοῖς τυφλοῖς, τοῖς χωλοῖς, τοῖς φρενοβλαβέσι καὶ ἀποδεχομένην εὐμενῶς τὰ αἰτήματα τῶν θερμῶς δεομένων καὶ ἱκετευόντων Αὐτήν. Ἐντεῦθεν, διὰ τὸ ἐξαίρετον καὶ πολύτιμον τῆς ἱερᾶς ταύτης εἰκόνος τῆς οὕτω Καφατιανῆς ὀνομαζομένης (ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως,

ἐν ἣ εὐρίσκετο) ἡ ἱερὰ αὐτὴ Εἰκὼν ἦν τεθειμένη ἐπὶ φρέατος ἐν τινὶ τῶν ἱερῶν ναῶν ἐν Καφᾶ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Γαλατᾶς συνωκίζετο ἐκ πολλῶν ἐξ Εὐρώπης ξένων καὶ ἰδίᾳ Γενουησιῶν, εἰς οὓς ὁ Σουλτᾶνος, Μεχμέτ ὁ Πορθητῆς, προνόμιά τινα παρεχώρησεν αὐτονομίας καὶ θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, φαίνεται, ὅτι τῶν αὐτῶν προνομίων ἐτυχον καὶ οἱ ἡμέτεροι ἐκ Καφᾶ Ἕλληνες, ἔξαιρουμένης μόνον τῆς χρήσεως κωδῶνων ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς· τούτου ἕνεκα ἡ συνοικία αὐτὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὴν ΙΖ' ἰδίᾳ ἑκατονταετηρίδα ἠδύνατο νὰ θεωρῆται τόπος εὐτυχῆς, κεκτημένος τὰ γνωρίσματα πόλεως Χριστιανικῆς ἐν ὅλῃ τῇ Τουρκίᾳ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

§ 3. Ὁ ἱστορικὸς Ναὸς τῆς Παναγίας Καφατιανῆς ἐπὶ τῶν ἔρειπίων ἀρχαίου Βυζαντινοῦ ναοῦ ἐκτίσθη.

Καὶ ὁ Βυζαντινολόγος Πασπάτης καὶ ὁ Πατριάρχης Κωνσταντίας μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ ἱερὸς τῆς Παναγίας Καφατιανῆς ναὸς ἐκτίσθη ἐπὶ τῶν ἔρειπίων μιᾶς τῶν κατεδαφισθεισῶν Βυζαντινῶν Ἐκκλησιῶν· ἀλλὰ καὶ ἡ κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1910 ἐν τῷ νῦν ἱερῷ ναῷ ἀνεύρεσις ὑπὸ τὴν αὐλήν, πλησίον τοῦ νῦν Νάρθηκος, εἰς μικρὸν βάθος, κτιστῆς παλαιᾶς δεξαμενῆς, ἐχούσης ὀλίγον ὕδωρ καθαρὸν, ὑπομιμνήσκουσα τὰ ἐν τοῖς Νάρθηξι παρὰ Βυζαντινοῖς *Δοῦμα* ἢ *τοὺς ἱεροὺς*

Κολύμβους, τοὺς χαμηλότερον τῶν ναῶν κειμένους ὑποστηρίζει τὴν γνώμην Κωνσταντίου καὶ Πασπάτη. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐν Γαλατᾷ πρὸ τῆς Ἀλώσεως μνημονεύμενοι ἱεροὶ ναοὶ εἰσιν, ὡς ἀναφέρει χειρόγραφον τοῦ 1303, ὃ τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, ἁγίας Εἰρήνης καὶ ἁγίου Θεοδούλου, οὐδεὶς σημειούμενος ἐν τῇ μετὰ τὴν ἄλωσιν Ἱστορία, ἄρα λίαν ὀρθῶς οἱ ἄνω Βυζαντινολόγοι ἐγνωμάτευσαν ὅτι ὁ ἱερὸς τῆς Καφατιανῆς ναὸς ἐκτίσθη ἐπὶ τῶν ἔρειπίων μιᾶς τῶν προηγουμένων Βυζαντινῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν. Ὡς δὲ ἐξάγεται ἐξ ἑτέρων ἀϋθεντικῶν πηγῶν (Ἀθανασίου Κεραμέως, Ξενοφῶντος Σιδερίδου τομ. ΚΗ, Ἑλλήν. Φιλολ. Συλλόγου σελ. 118—145, Μ. Ι. Γεδεων Ἐκκλησιαστικῶν Βυζαντινῶν ἔξακριβούμεναι σελ. 24—27, Τερλαχίου Ἡχος ἐξ Ἀνατολῆς ἔτος Δ. σελ. 47) ὁ τῆς Καφατιανῆς ἱερὸς ναὸς ἦν μόνος, ἐν ἅπαντι τῷ Γαλατᾷ, τὸ μόνον θρησκευτικὸν κέντρον τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν τοῦ Γαλατᾷ μέχρι τοῦ 1600, ἥτοι πλέον τῶν 100 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀνεγέρσεως αὐτοῦ 1475—1600 μ. Χ., ὅτε ἀναφέρονται καὶ δύο ἕτεροι ἱεροὶ ναοὶ τῆς Θεοτόκου τῆς Ἐλεούσης καὶ ὁ τῆς Χρυσοπηγῆς (ἁγίου Γεωργίου) καὶ ὁ μὲν τῆς Χρυσοπηγῆς ἠγοράσθη τῷ ἁγίῳ Τάφῳ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δοσιθέου, ὁ δὲ Οἰκουμενικὸς Καλλίνικος ὁ Β΄ ὁ ἀπὸ Προύσης, ὁ καὶ Ἀκαρνάν, ἐξήτει ἀποζημιῶν τὸν ἅγιον Τάφον, νὰ λάβῃ καὶ πάλιν ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ Πατριαρχείου Κων/πόλεως, εἰς ὃ πρότερον ἀνῆκε· ἀλλὰ τῷ 1660,

γενομένης μεγάλης πυρκαϊᾶς ἐν Γαλατᾷ, οἱ δύο οὔτοι ναοὶ ὁ τῆς Ἐλεούσης καὶ ὁ τῆς Χρυσοπηγῆς ἐγένοντο παρανάλωμα τοῦ πυρός, διεσώθη δὲ μόνον ὁ ἱερός ναὸς τῆς Καφατιανῆς.

Σημ. Ἡ κτιστὴ αὕτη δεξαμενὴ, περὶ ἧς ἀλωτέρω ὁ λόγος, κειμένη ἀκριβέστερον οὐχὶ ἐν τῷ Νάρθηκι, ἀλλ' εἰς τὸν κυρίως ναόν, κατὰ μὲν τὸν κ. Γεδεών χαρακτηρισθεῖσα ὡς *Λούμενα* ἢ *Κόλυμβον*, ἄπερ οὐχὶ εἰς τὸν κυρίως Ναὸν εὐρίσκοντο παρὰ Βυζαντινοῖς, ἀλλ' εἰς τοὺς Νάρθηκας, ἀδύνατον νὰ ἀποκλείσῃ τὴν ιδέαν ὅτι πρόκειται περὶ ἀγιάσματος ἐνὸς τῶν Βυζαντινῶν ἱερῶν ναῶν ἐπὶ τὰ ἐρείπια τῶν ὁποίων ἀνωκοδομήθη ὁ ἡμέτερος τῆς Καφατιανῆς καὶ ὅτι, μὴ ἐπιτραπέντος τότε ἴδιον ἐν ἰδίῳ μέρει νὰ οἰκοδομηθῇ ἀγίασμα, κατ' ἀνάγκην συμπειρήθη ἐν τῷ χώρῳ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, εἴαν ἦν λούμενα ἢ κόλυμβος, κατὰ Γεδεών, διατὶ νὰ μείνῃ κατὰ τὴν ἀνωκοδόμησιν ὡς ἐντελὴς ἄχρηστος, ἔπειτα δέ, διατὶ καὶ σήμερον ἀκόμη νὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἀναβλύξῃ ὕδωρ ἐξ ἰδιαιτέρων ἀγωγῶν; οἱ πατέρες ἡμῶν οὐδὲν ἐποίουν ἀσκόπως, πρὸς ποῖον σκοπὸν λοιπὸν ἀφήκαν κάτωθεν τοῦ ναοῦ τὰ λούμενα, ἀφοῦ ὡς λούμα ἦν ἄχρηστα; ἵνα χρησιμοποιηθῇ ὡς κρύπτη τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, τότε διατὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀναβλύξῃ ὕδωρ; Ἐὰν ἦν λούμενα, τὸ ὕδωρ θὰ ἐτίθετο ἐντὸς δεξαμενῆς ὑπὸ τῶν νεωκόρων τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, καὶ ὄχι νὰ ἦναι ὕδωρ φυσικόν, ἄγνωστον πόθεν ἐρχόμενον, πότε πλημμυροῦν καὶ πότε καὶ διατὶ φεῦγον καὶ πάλιν ἐρχόμενον· ἐπιμένω εἰς τὴν γνώμην, ὅτι πρόκειται περὶ ἀγιάσματος καὶ ἐξ εὐλαβείας πρὸς τοὺς ἀπὸ πόσων ἄραγε ἐτῶν πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Πόλεως ὑπάρχοντας ἐν Γαλατᾷ Βυζαντινοὺς ναοὺς, εὐχῆς ἔργον θὰ ἦν, εἴαν ἡ ἀξιώσιμος Ἐπιτροπὴ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἐλάμβανε τὴν φροντίδα τῆς δι' ἐγκαινίων ἀνακαινίσεως τοῦ ἀγνώστου Ἀρχαιολογικῶς τούτου ἀγιάσματος.

§ 5. Ὁ ιστορικὸς ναὸς τῆς Καφατιανῆς
πυρπολούμενος μετὰ τῶν ἄλλων ἱερῶν Ἐκκλησιῶν
τοῦ Γαλατᾶ (ἁγ. Νικολάου, ἁγ. Ἰωάννου
καὶ Σωτῆρος Χριστοῦ)

Τοῦ Γαλατᾶ, τῆς μεγάλης ταύτης πόλεως τοῦ ἐμπο-
ρίου, ὁσημέραι συνοικιζομένης ὑπὸ Ἑλλήνων, καὶ μὴ
ἐπαρκοῦντος εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν
καθηκόντων μόνον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Καφατιανῆς,
εἰς τοιαύτην πολυάνθρωπον Ἑλληνικὴν περίπου πόλιν
(τοσοῦτω μᾶλλον, ὅσῳ ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις ἐκτί-
ζοντο ἄγαν μικραὶ αἱ ἱεραὶ Ἐκκλησίαι, δίκην παρεκ-
κλησίων), εὐμενεῖ ἀδεία τῶν τότε ἰσχυρῶν, ἐπετροπή
ἢ ἀνεγερσίς καὶ ἑτέρων ἱερῶν ναῶν περὶ τὰς ἀρχὰς
τῆς 15' ἑκατονταετηρίδος μετὰ τὴν πυρκαϊάν. Οὕτω
δὲ ἀνηγέρθησαν οἱ ἱεροὶ ναοὶ τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ
ἁγίου Ἰωάννου καὶ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ· ἀλλὰ κατὰ
τὸ 1696 (25 Ἀπριλίου), ἤτοι 36 ἔτη ἀπὸ τῆς πρώτης
πυρκαϊᾶς, γενομένης δευτέρας καὶ πολλῶν μεγαλειτέρας
τῆς πρώτης ἐπυρπολήθησαν ἅπαντες οἱ ἱεροὶ τοῦ Γα-
λατᾶ ναοί, ἐν οἷς καὶ ὁ τῆς Παναγίας Καφατιανῆς,
μηδενὸς ἑτέρου ἱεροῦ ναοῦ ἐναπολειφθέντος.

§ 6. Ὁ ιστορικὸς ναὸς τῆς Καφατιανῆς πρῶτος τῶν
ἄλλων πυρποληθέντων ἱερῶν ναῶν ἐκ νέου
ἀνεγειρόμενος τῇ 8 7/βρίου τοῦ 1698.

Ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ἐξῆς αὐθεντικῶν πηγῶν (Ἐορ-

τολόγιον Κωνσταντινουπόλεως προσκυνητοῦ σελ. 49—59), Ἡμερολόγιον τῆς Ἀνατολῆς τοῦ ἔτους 1883 σελ. 78—84), τῇ 30 Ἀπριλίου, ἡτοι 5 ἡμέρας, μετὰ τὴν φοβερὰν ταύτην πυρκαϊὰν τοῦ 1696, οἱ Χριστιανοὶ τῆς Καφατιανῆς διώρισαν Πληρεξούσιον, διὰ γράμματος ὑπογραφέντος ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐπικυρωθέντος ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Καλλινίκου τοῦ Β', τοῦ ἀπὸ Προύσης, τὸν Μιχαλάκη Στεφανῆ νὰ ἀπέλθῃ εἰς Ἀδριανούπολιν μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐπιτρόπων τῶν ἄλλων πυρποληθέντων ἱερῶν ναῶν τοῦ Γαλατᾶ, νὰ προστρέξῃ εἰς τὴν κραταιὰν βασιλείαν, νὰ δεθῇ ἄδεια νὰ ἀνεγείρωμεν τὴν Ἐκκλησίαν. Εἰς τὸν οὕτω δέ, διὰ τῆς σπουδαιότητος ταύτης ἐντολῆς, περιβαλλόμενον «τέλειον καὶ καθολικὸν Ἐπίτροπον ἀναγνωρισθέντα» δίδωσι τὴν ἄδειαν οἱ Ἐπίσκοποι νὰ ἐξοδεύσῃ ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἱεροῦ σκοποῦ, πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ τῆς Καφατιανῆς, ἀλλ' ἀναλαμβάνουσι συνάμα καὶ τὴν ὑποχρέωσιν, ὡς ἴδιον χρέος, νὰ θεωρήσωσιν ὅσα χρήματα ἤθελε προσπορισθῆ ἔκ δανείου διὰ τε τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ καὶ χάριν δώρων, τοῖς ἰσχυροῖς τοῦ τότε καιροῦ προσφερομένων· οὕτω δέ, διὰ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ εὐσεβεστάτου Μιχαλάκη Στεφανῆ, εὐνοουμένου τῶν ἰσχυρῶν, ἐπετεύχθη, ἵνα ὁ μὲν θεμέλιος τοῦ νέου ἱεροῦ ναοῦ τῆς Καφατιανῆς κατατεθῆ δύο περίπου ἔτη μετὰ τὴν πυρπόλησιν, τῇ 4 Ἰουνίου τοῦ 1698, τὰ δὲ ἐγκαίνια γένωνται τῇ 8 7/βρίου τοῦ αὐτοῦ ἔ-

τους φαντάσθητε, οἴου ζήλου καὶ θεοσεβείας ἀληθι-
νῆς ἐνεφοροῦντο οἱ πρόγονοί μας.

§ 7. Δαπάναι διὰ τὴν ἀνάγερσιν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ
τῆς Καφατιανῆς καὶ χρέη αὐτῆς.

Τρία σχεδὸν ἔτη, μετὰ τὴν ἀνάγερσιν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ
τῆς Καφατιανῆς (12 8/βρίου 1701), ἐξελεγχθέντων τῶν
λογαριασμῶν τοῦ τελείου καὶ καθολικοῦ Ἐπιτρόπου,
ἀπεδείχθη, ὅτι εἰς μὲν τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας
ἔδαπανήθησαν 3197 γρόσια, ὡς δῶρα δὲ εἰς τοὺς κυ-
βερνητικούς ὑπαλλήλους ἐδόθησαν 6284 γρόσια, προς-
τεθέντων δὲ καὶ τῶν ἐξόδων τῶν μεταβατικῶν, τὸ ὅ-
λον τῆς δαπάνης ἀνῆλθεν εἰς 10934 γρόσια. Πρὸς πό-
σα δὲ ἰσοῦνται σήμερον τὰ χρήματα ταῦτα, δυνάμεθα
νὰ εὔρωμεν, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν τιμὴν τοῦ ἀρ-
γύρου τῷ τότε χρόνῳ, 6) γρόσια τὴν ὁκᾶν, τὸ ἐν εἰ-
κοστὸν περίπου τῆς σημερινῆς ἀξίας τοῦ κατειργασμέ-
νου ἀργύρου· ἐξωδεύθησαν λοιπὸν 45,000 φράγκων
περίπου, ἐκ δὲ τούτων αἱ 15,000 διὰ τὴν οἰκοδομὴν
τοῦ ἱεροῦ ναοῦ. Οἷα δὲ ἀλληλεγγύη καὶ συναρωγὴ
καὶ σύμπραξις τῶν ἡμετέρων πατέρων ἐν ἔργοις ὁσίοις
ἐπεκράτει τότε, κατάδηλον ἐκ τούτου, ὅτι, ἐνῶ οἱ διὰ
τὸν ἀνάγερσιν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἔρανοι τῶν Καφατια-
νῶν δὲν ὑπερέβησαν τὰ 3425 γρόσια καὶ ἐχρεώστουν
δανεισθέντες ἐντόκως οἱ Ἐπίτροποι τῆς Καφατιανῆς

7,509 γρόσια, ἐν τούτοις δὲν ἀπηξίωσαν εἰς τοὺς Ἐπιτρόπους τοῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ νὰ δανείσωσι τὸ ποσὸν τῶν 960 γροσίων διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ τότε ἀνεγειρομένου ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι παράδειγμα ἀξιομίμητον, τὴν ἔνθεον προγονικὴν εὐσέβειαν μαρτυροῦν, Ἐκκλησία πτωχὴ καὶ χρεωστοῦσα ποσὸν οὐκ εὐκαταφρόνητον 30,000 φράγκα, νὰ δανείζη εἰς ἑτέραν ἐκκλησίαν ὡσαύτως πτωχὴν καὶ τότε ἀνεγειρομένην καὶ μὴ ἔχουσαν νὰ ἀνεγερθῇ.

§ 8. Χρυσόβουλλον τοῦ Αὐθέντου πάσης Μολδαβίας Μιχαὴλ Ρακόβιτς χορηγοῦν τῇ Καφατιανῇ Ἐκκλησίᾳ 150 γρόσια ἑτησίως, δι' ἀγορὰν κηρίου, θυμιάματος, λαδιοῦ καὶ μαρτυροῦν τὰ θαύματα τῆς ἐν αὐτῇ ἱερᾶς εἰκόνης τῆς Καφατιανῆς.

Ἡμεῖς Μιχαὴλ Ρακόβιτς, Βοεβόδα, υἱὸς Ματθεοβοεβόδα Αὐθέντης πάσης Μολδαβίας.

Μανθάνω, ὅτι εἰς τὴν εὐγενίαν (ἐνορίαν) τὴν λεγομένην Καφατιανὴν, καὶ ἡ ὁποία εἶναι εἰς Γαλατᾶ ἀντικρὺ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, γίνονται πολλὰ θαύματα καὶ ὅτι αὐτὴ ἡ ἐκκλησία ἔχει πολλὰ χρέη, διὰ τοῦτο ἀπεφασίσαμεν, συναινέσει καὶ ἀλογία (ἐγκρίσει) τῶν Ἀρχιερέων τῆς Μολδαβίας Κυρίου Μισαὴλ Ἐπισκόπου καὶ Μητροπολίτου Σουτζιάβας Κυρίου Λαυρεντίου Ἐπισκόπου Ρωμάνου, Κυρίου Γεδεῶν Ἐπι-

σκόπου Ραδαρίτζη και Κυρίου Βαρλαὰμ Ἐπισκόπου τοῦ Χούνου και με ὄλην τὴν βουλὴν τῶν μεγάλων και μικρῶν ἀρχόντων, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς κάθε χρόνον νὰ ἔχη βοήθειαν ἀπὸ ἡμᾶς πρὸς γρόσια 150, τὰ ὁποῖα νὰ ἀγοράζουν οἱ Καμαράνιδες ἀπὸ τὰς ὄκνας τῶν ἀλάτων, πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὅπου θέλει ἡ Ἐκκλησία και αἰτᾶ τὰ χρήματα νὰ χρησιμεύουν δι' ἀγορὰν λαδίου ἀγιοκτηρίου και θυμιάματος και ὅτι ἄλλο ἀναγκαστοῦν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἐπομένως προσκαλοῦμεν ὅλους τοὺς μεταγενεστέρους Αὐθέντας νὰ ἐξακολουθήσουν αὐτὴν τὴν ἐλεημοσύνην, παρομοίως, καθὼς και ἡμεῖς τῶν προκατόχων μας, ὅσα ἠύρομεν και ἠωμένα με χρυσόβουλα, και θέλει ἔχει τὴν εὐλογίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ και τῆς Θεοτόκου Μαρίας, τὸ ἐναντίον ὅμως ἐξακολουθῶν νὰ ἔχη τὸ μέρος τοῦ Ἰούδα και τοῦ Ἀρείου. Ἀμήν.

Ἐπογραφαί

Μιχαὴλ Μητροπολίτης Σατζιάβας

Δαυρέντιος Ἐπίσκοπος Ρωμάνου

Γεδεὼν Ἐπίσκοπος Ραδαούζη

Βαρλαὰμ Ἐπίσκοπος Χούνου

Ἐπογραφή τοῦ Αὐθέντου

Μιχαὴλ Ρακοβίτζα Βοεβόδα

Ἔτος 7212, Σεπτεμβρίου 18, ἀπὸ Χριστοῦ 1703.

Μετεφράσθη ἐκ τοῦ πρωτοτύπου

τῷ 1768 Ἰανουαρίου 1.

§ 9. *Ἐνέργειαι τῶν Καφατιανῶν Χριστιανῶν πρὸς ἀπόσβεσιν τοῦ ἐκ δανείου χρέους τῆς ἱερᾶς Ἐκκλησίας.*

Περὶ τὰ 1707, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 136 χειρογράφου τῆς ἐν ἀγίῳ Ὁρει ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἰβήρων, οἱ Ἐνορίται τῆς Καφατιανῆς, δι' ἀναφορᾶς πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς Μολδαβίας Νικόλαον Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτον, ἐπεζήτησαν τὴν προαιρετικὴν αὐτοῦ συνδρομὴν. Ἐν τῇ ἀναφορᾷ λέγεται «διὰ πολλῶν μόχθων καὶ κόπων καὶ ἰδρώτων καὶ στεναγμῶν καὶ παθημάτων ἀνεκδιηγήτων, μόλις ἠδυνήθησαν διὰ θελήματος καὶ ὀρισμῶν τῆς κρατικῆς Βασιλείας, καὶ ἀνέκτισαν ἕως τοῦ νῦν τέσσαρας τῶν πυροποληθησῶν Ἐκκλησιῶν εἰς δόξαν Θεοῦ». φαίνεται δὲ ἐκ τῆς ἀναφορᾶς πολὺ σαφῶς, ὅτι καὶ τῶν ἄλλων (τῶν σημερινῶν) Ἐκκλησιῶν, ἡ μὲν τοῦ ἁγίου Νικολάου διὰ κοινοῦ ἐράνου καὶ συνεισφορᾶς τῶν ὀρθοδόξων ἀνεκτίσθη, ἡ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου διὰ τῶν ἐν Κων/πόλει διαμενόντων Χίων ἀνφοδομήθη, ἡ δὲ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ὑπ' ἐνὸς τῶν ἡγεμόνων τῆς Μολδαβίας ἀτυχῶς ἄγνωστον διαμένει, οἷαν συνδρομὴν παρέσχεν εἰς τὴν ἀναφορὰν ταύτην ὁ ἄνω ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας Νικόλαος· τὸ βέβαιον ὅμως τυγχάνει, ὅτι τὸ ἐκ δανειῶν χρέος, ὄπερ χάριν τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ ἱεροῦ ναοῦ συνήφθη, παρέμενεν ἀνεξόφλητον ἐπὶ πολλὰ ἔτη, πιέζον βαρέως τὸ ταμεῖον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ· διὸ καὶ κατεβλή-

θησαν πολλαὶ ἐνέργειαι πρὸς ἀνακούφισιν ἐκ τοῦ ὁσημέραι, συνεπεία τῶν τόκων, αὐξάνοντος τούτου χρέους· ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Καλλίνικος ὁ Ἀκαρνάν, πληροφορηθεὶς ἐπακριβῶς ταῦτα καὶ ἐπιθυμῶν διακαῶς τὴν ἄρσιν τοῦ δεινοῦ τοῦ χρέους ἐφιάλτου, ἀπέστειλε τὸν μὲν Μητροπολίτην Σελευκείας Γρηγόριον εἰς τὰς ἀνὰ τὸν Εὐξείνιον ἐπαρχίας, τὸν δὲ Προϊστάμενον τῆς Καφατιανῆς, τὸν πρεσβύτερον Ἀθανάσιον εἰς τὴν Πελοπόννησον πρὸς ἄθροισιν ἐλεημοσυνῶν (ἐράνων)· τί κατώρθωσαν αἱ ἐπίσημοι αὐταὶ ἀποστολαὶ καὶ πόσα χρήματα ἀπέφερον ἀκριβῶς δὲν γίνεται γνωστὸν εἰς ἡμᾶς. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι, ὅτι διὰ τοῦ θεοσεβοῦς ζήλου τῶν Χριστιανῶν τῆς Καφατιανῆς καὶ τῶν Ἐπιτροπευόντων τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ἄχρι τοῦ 1705 ἦτοι εἰς διάστημα 5—6 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, κατώρθωθη ἡ ἐντελής ἀπόσβεσις τοῦ χρέους τούτου, ὅπερ σὺν τοῖς τόκοις καὶ τοῖς ἐλλείμμασι τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, λήγοντος τοῦ 1701, ἀνῆρχετο εἰς 7921 γρόσια, δηλαδὴ φράγκα σημερινὰ περὶ τὰς 33,000.

§ 10. Ἡ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Καλλινίκου τοῦ Ἀκαρνανῶνος ἀπολυθεῖσα λαμπρὰ ἐγκύκλιος πρὸς συλλογὴν ἐράνων (ἢ κατὰ τοὺς τότε χρόνους λεγομένη « Ἀπανταχοῦσα ») κατὰ τὸ ἔτος 1699.

Ἐν τῇ Ἀγιοταφικῇ Βιβλιοθήκῃ ἐν Φαναρίῳ ἀνευρέθη ὑπὸ τοῦ Βυζαντινολόγου καὶ Μ. Ὑπομνηματογράφου τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Γεδεῶν τὸ χειρόγραφον τῆς ἄνω ἐκκλήσεως, ὅπερ διέσωσεν ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Χρῦσανθος, θέσας ἰδιοχείρως καὶ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ἐγγράφου, ἔχουσαν ὡδε:

Περὶ βοηθείας τῆς Ἐκκλησίας τῶν Καφαιανῶν ἐν Γαλατῶ.

Ἡ ἐγκύκλιος ἔχει ὡδε:

Οἱ κατὰ πᾶσαν ἐπαρχίαν διατελοῦντες ἱερώτατοι Μητροπολίται καὶ ὑπέρτιμοι, καὶ Θεοφιλέστατοι Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι, ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοί. Ἐντιμότατοι κληρικοὶ ἐκάστης ἐπαρχίας, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, χρησιμώτατοι ἄρχοντες καὶ πραγματευταὶ καὶ καρaboκύριοι καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι Χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος. Χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἔλεος παρὰ Θεοῦ Παντοκράτορος καὶ Κυρίου ἡ-

μῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εὐχή δὲ καὶ εὐλογία καὶ συγχώρησις παρ' ἡμῶν. Τὸ Θεοπαράδοτον τῆς ἐλεημοσύνης ἔργον μέγα πάντως καὶ σωτήριον ἐπιτήδευμα ὑπάρχει καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ἔργων ὑπερκείμενον, ὅσον παρὰ τῶν εὐσεβῶν ἐν τῷ μετὰ σώματος τῷδε βίῳ διενεργεῖται· ἡ γὰρ ἐλεημοσύνη ἔξαλείφει ἁμαρτίας, ἔξαλειφομένων δὲ τῶν ἁμαρτιῶν, τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν ὁ ἐλεήμων πλουτεῖ· τὸ δὲ τέλος, αὐτὴ ἐκείνη ἡ μακαριότης, ἡ δαυφιλεύουσα τοῖς ἀνθρώποις, « ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς ἀγαθὰ τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· » ἣτις ἐλεημοσύνη πανταχοῦ, καλὴ καὶ ἐπαινετὴ καὶ θεοφιλὴς ὑπάρχουσα, ἔξαιρέτως δεδοξιμένη τελεῖ, ὅτε εἰς δόξαν γίνεται Θεοῦ περὶ τοὺς ἱεροὺς ναοὺς καὶ τὰς ἁγίας Ἐκκλησίας καὶ μᾶλλον δεδοξασμένους ποιεῖ τοὺς ἐλεοῦντας καὶ βοηθοῦντας αὐτούς· « τοὺς γὰρ δοξάζοντάς με δοξάζω » φησὶν ὁ Κύριος.

Ἐπειδὴ τοιγαροῦν, ἐν τῇ προλαβούσῃ συμφορᾷ τῆς πυρκαϊᾶς τοῦ Γαλατᾶ, κατεκάησαν μὲν ἅπασαι αἱ Ἐκκλησίαι τῶν Χριστιανῶν, οἵτινες διασκορπισθέντες ἔνθεν κακεῖθεν μετέπειτα, μὴ ἔχοντες ἄλλως κυβερνηθῆναι, ἐφρόντισαν ἀνακτίσαι ἕκαστος τὸ ὀσπίτιον αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐτῷ δύναμιν. Ἐκκλησίας δὲ μὴ ἔχοντες καὶ προσευχῆς οἶκον καὶ ναὸν ἁγιάσματος καὶ Θεοῦ ἱλαστήριον καὶ μυστηρίων ἁγίων θυσιαστήριον, εἰς ἄκραν λύπην καὶ ὀδύνην ὑπῆρχον, ποταμηδὸν δα-

κρυροοῦντες καὶ κλαίοντες καὶ Θεὸν προσκαλούμενοι βοηθὸν τῶν ἐξ ἀπόρων πόρους παρέχοντα, ἀξιῶσαι αὐτοὺς ἀπολαύσεως Ἐκκλησιῶν καὶ ναῶν ἁγίων ὧν τὰς δεήσεις ἐπακούσας ὁ Κύριος, ἔνευσεν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἐξουσιαστῶν καὶ δεδώκασιν τὸ θέλημα τῆς ἀνακτίσεως, ὅμως διὰ πολλῶν καὶ βαρυτάτων ἐξόδων, καὶ μὴ ἔχοντες οἱ πτωχοὶ Χριστιανοὶ εἰς χεῖρας ἐδανείσθησαν χρήματα σὺν τόκῳ καὶ ἐποίησαν τὰς ἀναγκαίας ἐξόδους εἰς οἰκοδομὴν τῶν Ἐκκλησιῶν, τοῦ Θεοῦ βοοθοῦντος καὶ συναντιλαμβάνοντος· ἐξ ὧν δηλαδὴ τῶν ἀνακαινισθεισῶν τριῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ μία ἐστὶ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τῇ ἐνορίᾳ τῶν Καφατιανῶν, ἣτις ἀνεκαινίσθη μὲν, Θεοῦ συνεργοῦντος, καὶ ὑμνεῖται καὶ δοξολογεῖται ἐν αὐτῇ διὰ παντὸς τὸ ἀείμνηστον ὄνομα τοῦ τρισυποστάτου Θεοῦ, καὶ τὸ τοῦ σαρκωθέντος Υἱοῦ καὶ Λόγου αὐτοῦ, ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ κόσμου καὶ ἐκκλησιάζονται ἐν αὐτῇ οἱ Χριστιανοὶ καὶ εὐλογοῦνται καὶ ἀγιάζονται καὶ εὐχαριστίας ἀναπέμπουσι Χριστῷ τῷ Θεῷ καὶ σωτῆρι ἡμῶν σὺν τῇ παναμώμῳ καὶ παναχράντῳ αὐτοῦ μητρὶ, ἣτις, μεσιτεύσασα πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν μονογενῆ, ἐξετέλεσε τὸ ἀξιόλογον τοῦτο ἔργον τῆς οἰκοδομῆς αὐτῆς τῆς ἐπ' ὀνόματι ταύτης τῆς Δεσποίνης ἡμῶν σεμνυνομένης Ἐκκλησίας καὶ εὐφραίνονται πνευματικῶς αἱ ψυχαὶ αὐτῶν καὶ ἀγάλλονται, πλὴν ἔχουσι μεγάλην στενοχωρίαν καὶ ἀνάγκην ἀπὸ τῶν δανειστῶν, ἐξ ὧν ἐδανείσθησαν τὰ χρήματα καὶ ἐξώδευσαν εἰς τὴν οἰκοδο-

μήν τοῦ θείου ἐκείνου ναοῦ καὶ δύναμιν οὐκ ἔχουσι ποιῆσαι τὴν πληρωμὴν· χρεωστοῦσι καὶ σήμερον ὀκτὼ χιλιάδας γρόσια τοκιζόμενα, πληροῦντες κατ' ἔτος ἀναγκαίως τόκον χίλια πεντακόσια γρόσια· τὸ δὲ εἰσόδημα τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας ὅλου τοῦ χρόνου, ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἐμβατοικίου αὐτῆς, μόλις συναριθμεῖται εἰς ἔννεακόσια γρόσια, ὥστε χρόνον πρὸς χρόνον προστίθεται καὶ ἐπιφορτίζεται χρέος τῇ αὐτῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ταλαιπωροῦνται καὶ στενοχωροῦνται μεγάλως οἱ Χριστιανοὶ ἐν ἀπορίᾳ εὐρισκόμενοι. Ὅθεν ἔγνωσαν μετὰ Θεόν, καταφυγεῖν εἰς τὸ ἔλεος τῶν ἀπανταχοῦ Χριστιανῶν, ὅπως ἀντιλήψως τύχῃσι καὶ ἀνακουφισμοῦ τοῦ βάρους τῶν χρεῶν. Περὶ οὗ πέμπεται διὰ τοῦ παρόντος γράμματος, τῇ ἡμετέρᾳ προτροπῇ καὶ ἀδείᾳ, ὁδοσιώτατος ἐν Ἱερομονάχοις καὶ Πνευματικοῖς κὺρ Ἀθανάσιος, ὁ ἐνορευὼν ἐν αὐτῷ τῷ θείῳ ναῷ· καὶ γράφοντες ἐντελλόμεθα ἡμῖν, πατρικῇ καὶ ψυχοφελεῖ παραινέσει, ὅπως ἀποδεξάμενοι αὐτὸν μετ' εὐμενείας καὶ ἡλαρότητος συνδράμητε καὶ βοηθήσητε, λόγῳ τε καὶ ἔργῳ, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. Ἱερωμένοι καὶ λαϊκοὶ καὶ ἐλεημοσύνην αὐτῷ ἐπιχορηγήσητε, ἐξ ὧν εὐπορεῖτε παρὰ Θεοῦ ἀγαθῶν, κατὰ δύναμιν ἕκαστος καὶ προαίρεσιν ἀγαθὴν, ἐπὶ τῷ ἀποκομισθῆναι εἰς τὰ ὧδε τὴν θεάρεστον ὑμῶν ἐλεημοσύνην ταύτην καὶ δοθῆναι εἰς τὸ χρέος τῆς Ἐκκλησίας καὶ λυτρωθῆναι τῆς ἐνοχῆς αὐτόν τε τὸν θεῖον ναὸν καὶ τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ κινδυνεύοντας ἐγγυητὰς πτωχοὺς Χριστιανούς.

Οὕτω ποιήσατε, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, ἵνα πολλαπλασίους τὰς ἀμοιβὰς παρὰ Θεοῦ καὶ δαιμιεῖς τὰς οὐρανίας ἀντιλάβητε ἀντιδόσεις καὶ ὡς κτήτορες γνήσιοι τὸ μνημόσυνον ὑμῶν ἀκατάπαυστον ἔχητε καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσητε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος καὶ ἡ εὐχὴ καὶ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος εἴη μετὰ πάντων ἡμῶν.»

§ 11. Πρακτικὸν ἐνοριακῆς Συνελεύσεως τῶν
Χριστιανῶν τῆς Παναγίας Καφατιανῆς τοῦ

1704—1705.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ἐν τῇ ἱερᾷ Ἐκκλησίᾳ τῆς Παναγίας Καφατιανῆς διασώζεται καὶ κώδιξ τις μᾶλλον λογιστικὸς, ἀναφερόμενος εἰς τὰ τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Εἰς τὸν κώδικα τοῦτον διατηρεῖται καὶ ἀρχαιότατον τοῦ 1704 πρακτικὸν τῆς συνελεύσεως τῶν Χριστιανῶν, ἐκλεξάσης τοὺς Ἐπιτρόπους τοῦ ἱεροῦ ναοῦ. Ἐκ τοῦ πρακτικοῦ τούτου διαφαίνεται ὁ θερμὸς ζῆλος, ὃν εἶχον οἱ Χριστιανοὶ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ ἱεροῦ ναοῦ καὶ ὁ διακαὴς τῶν πόθος, ὅπως εἰσαγάγῃσι τάξιν τινα ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν χρημάτων αὐτοῦ. Ἴδου τὸ πρακτικόν « καὶ τελειώνοντας ὁ χρόνος πάλιν νὰ συναζόμεσθην οἱ εὐρεθέντες Ἐνοῦται καὶ νὰ πέρνωμεν ἀπὸ τοὺς ἀνωθεν Ἐπιτρόπους.

λογαριασμόν διὰ καθαροῦ καταστίχου καὶ πάλιν ἀνα-
μεταξύ μας νὰ ὑψηφίζωμεν ἄλλους καὶ νὰ σημειώνη-
ται ὁ ρηθεὶς λογαριασμός· ὁμοίως καὶ Ἐπίτροποι, ὅ-
που γίνουν εἰς τὸ παρὸν κατάστιχον, διὰ νὰ γίνῃ κα-
λὴ ἀρχὴ καὶ τύπος καλός, νὰ τὰ ἀναγνώσουν καὶ νὰ
τὰ ἀκούσουν οἱ μεταγενέστεροι καὶ νὰ ὑπερμαχοῦν καὶ
νὰ δουλεύουν τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ σημειώνουν καὶ
αὐτοὶ τὰ ὅσα κάμουν διὰ νὰ συγχωροῦν καὶ νὰ μακα-
ρίζουν τοὺς ἐν ἀρχῇ κοπιάσαντας, διὰ νὰ μακαρίζων-
ται καὶ αὐτοὶ πάλιν ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους, καὶ
ἔτσι κάμνοντας καὶ βλέποντας ἡ κυρία ἡμῶν Θεοτό-
κος, τοὺς κόπους, τοὺς μόχθους, ταῖς στενοχωρίας, ὅ-
που τραβοῦμεν διὰ τὸ ὄνομά της τὸ πανάγιον καὶ διὰ
τὴν ἁγίαν της Ἐκκλησίαν, θέλει ἐλευθερώσει πρώτον
μὲν τὴν ἁγίαν μας ἀπὸ τοῦ βαρυστάτου χρέους. ἡμᾶς
δέ, ὅπου ὑπερμαχοῦμεν καὶ δουλεύομεν εἰς τὸν ναόν
της δι' ἀγάπην της, θέλει σταθῆ μεσίτρια ἔμπροσθεν
τοῦ Θεοῦ της ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ διὰ νὰ μᾶς
συγχωρήσῃ ταῖς πολλαῖς καὶ ἀναριθμήτοις μας ἁμαρ-
τίαις, καὶ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ τῆς Οὐρανίου μακαριότητος,
ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ἀμήν. »

§ 12. *Ἱστορία τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Καφατιανῆς
ἀπὸ τοῦ 1710 μέχρι τῆς ἐκ θεμελίων
ἀνακαινίσεως αὐτοῦ κατὰ τὸ 1840.*

Ἡ μετέπειτα ἱστορία τοῦ ἱεροῦ ναοῦ (ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ 1698 — 1700 ἀποπερατώσεως τῆς ἀνοικοδομήσεως αὐτοῦ) γίνεται γνωστὴ ἐκ τοῦ σωζομένου κώδικος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ. Ἐκ τῆς τηρήσεως καταστίχου λογαριασμῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων καταφαίνεται, μεθ' ὁποίου ζήλου εἰργάζοντο οἱ πατέρες ἡμῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τῆς ἐνορίας συνερχομένης εἰς τὴν λῆξιν τοῦ ἔτους, ὅπως ἐξελέγη τούς λογαριασμοὺς καὶ ἐκλέξη νέους Ἐπιτρόπους. Αἱ εἰσπράξεις τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ετησίως ἐκυμαίνοντο μεταξύ τῶν 900—1300 γροσίων (δηλαδὴ 4000—6000 φράγκα σημερινά). Περὶ τὰ μέσα δὲ τῆς 18^{ης} ἑκατονταετηρίδος βλέπομεν διηνεκῶς τὰ εἰσοδήματα τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἀυξάνοντα καὶ ἀνερχόμενα μέχρι τῶν 2300 γροσίων (10.000 περίπου σημερινῶν φράγκων) οὕτως ὁ ἱερὸς ναὸς εἰς τοὺς δυσχειμέρους ἐκείνους καὶ χαλεποὺς χρόνους ἐβάδισε κανονικῶς καὶ ὁμαλῶς, τῶν κατακτητῶν ἀλόποτε σεβασθέντων τοὺς ἱεροὺς ναοὺς, τῆς δὲ ἐνορίας ὀσημέραι ἀυξανομένης, ὡς ἐνωρὶς τοῦ Γαλατᾶ ἀπολαύοντος ἰδιαιτέρων προνομίων θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Τὸ γόητρον δὲ καὶ ἡ ἱστορικὴ ἀξία τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Καφατιανῆς καταφαίνεται καὶ ἐκ τούτου, ὅτι ἡ Παναγία ἡ Καφατιανὴ ἐγένετο

ἡ καλλίγονος μήτηρ τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ μεγάλης Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος, διότι οἱ δημογεγεῖς ὀρθόδοξοι τῆς πολυαρίθμου καὶ τόσον ἐπιφανοῦς σήμερον κοινότητος ὑπήγοντο μέχρι τοῦ 1803 εἰς τὴν ἐνορίαν τῆς Καφατιανῆς. Ὁ κανονικὸς οὕτω βίος τῆς Καφατιανῆς διέρρευεν ὁμαλῶς, μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς δεκάτης ἐνάτης ἑκατονταετηρίδος, ὅτε, συνεπεία, φαίνεται, τῶν γεγονότων, ὑπέστη σοβαρὰν φθοράν. Ἄλλ' ἤρκεσεν ὁ θεοφιλὴς ζῆλος τῶν Χριστιανῶν τῆς ἐνορίας, καὶ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ εὐπραγία τῆς Κοινότητος, ἵνα διὰ γενναίας συνεισφορᾶς τῶν Χριστιανῶν ἐκ θεμελίων ἀνακαινισθῇ· ἡ ἐν τῷ Νάρθηκι τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ὑπεράνω τῆς κυρίας Θύρας, σωζομένη σήμερον ἀναμνηστικὴ πλάξ ἐκ μαρμάρου γράφει· « ὁ Θεὸς καὶ ἱερὸς οὗτος ναὸς ἀνεκαινίσθη ἐκ θεμελίων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ κραταιοτάτου ἀνακτος Σουλτάν Ἀπουλ Μετζιδ ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Ἀνθίμου τοῦ Δ' τῷ 1840 ἔτει, ἐγκαινιάσθη δὲ τῇ 11 Αὐγούστου » παραπλεύρως δὲ ἐπὶ ἐτέρας πλακῶς καὶ ἐπίγραμμα ἔχον ὧδε· « οἶκος Θεοῦ καὶ προσευχῆς ὑπάρχει, μηδεὶς εἰσέλθῃ μνησίκακος ἐνθάδε, καὶ λάβῃ ἀρὰν ἀντὶ τῆς εὐλογίας ὧς ὁ Ἰούδας ὁ τοῦ Χριστοῦ προδότης· αἴψμ.»

§ 13. Βίος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Καφατιανῆς
ἀπὸ τοῦ 1840 μέχρι 1880.

Ἀπὸ τοῦ 1840, ἀλλαγισῶν ἐντελῶς τῶν περιστάσεων, κανονικώτερον καὶ ὁμαλώτερον ἐβάδισεν ὁ ἱερὸς ναός, ὅστις ἀνεκτίσθη κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἐν ἀγίῳ Ὁρει Βυζαντινῶν ἱερῶν ναῶν, καθ' ὃ ἦν καὶ τὸ ἀρχετυπον οἰκοδόμημα. Πλήν τοῦ μὴ ἐπιτραπέντος κυκλικοῦ θόλου, εἶχε καθ' ὅλα τὰ μέρη, ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τοίχων καὶ τῆς Ὁρορῆς ἱερᾶς εἰκόνας, δυστυχῶς, ἔνεκα τῶν περιστάσεων, οὐχὶ πολλῆς τέχνης, καὶ Νάυθηκα ἴδιον ἐν εἴδει στοᾶς, μετὰ μαρμαρίνων κινόνων, μετὰ πολλῆς δὲ τῆς τέχνης ἐξεργασμένα τότε ἱερὸν Εἰκονοστάσιον (ἐφ' οὗ αἱ ἱερὰ εἰκόνες, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἐπὶ τῶν τοίχων, τυγχάνουσι σήμερον μεγάλης Βυζαντινῆς ἀξίας ὡς οὔσαι τοῦ πρώτου ἱ. ναοῦ τοῦ 1700 ἢ τοῦ 1475) τὸν Ἀρχιερατικὸν Θρόνον καὶ τὸν ἱερὸν ἄμβωνα. Συνεπεία ὁμοῦ τῆς πλήρους ἐκ θεμελίων ἀνακαινίσεως τοῦ ἱεροῦ ναοῦ καὶ τῆς ἀτάκτου διαχειρίσεως τῶν οικονομικῶν αὐτοῦ, τὸ ταμεῖον τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας ἐπιβαρύνθη διὰ χρέους, οὐ μικροῦ, ὅπερ ἀτυχῶς καὶ συνεπεία τῶν τόκων ἐπαυξηθέν, δὲν κατώρθωσαν οἱ ἐπιτροπεύοντες τῶν ἐτῶν ἐκείνων καὶ δὴ 1860 — 1880 νὰ ἀποσβέσωσι, βαρεῖς δὲ δανεισταὶ ἀπήτουν τὴν ἐκποίησιν τοῦ τε ἱεροῦ ναοῦ καὶ τῶν κτημάτων αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ κινδύνου τούτου ἔσωσε τότε

τὴν ἱερὰν ἐκκλησίαν ὁ Πατριάρχης Ἰωκείμ ὁ Β΄, κατὰ τὸ 1880 διὰ Σιγίλλιου προσαρτήσας αὐτὴν μετὰ τῶν κτημάτων τῆς τῆ περικλεῖ καὶ πολυκλύτῳ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῆς, ἧς ἡ Ἐφορία, ἀναλαβοῦσα τὸ βαρὺ ἔργον τῆς ἀποσβέσεως τοῦ χρέους, συνανελάμβανε καὶ τὸ καθῆκον τῆς ἐπιτροπείας τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, διορίζουσα ἔκτοτε ἕξ ὀφφικίου τοὺς Ἐπιτρόπους τῆς Καφατιανῆς. Κατὰ τὸ Σιγίλλιον τοῦτο, οὗ τὸ κῦρος αἰώνιον, καὶ ἀραις καὶ ἀναθέμασι ὑποβάλλεται, πᾶς ὅστις ἤθελεν ἀκυρώσει αὐτό, τὸ ταμεῖον τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας ὀφείλει νὰ δίδῃ ἐτησίως τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῆς οὐχὶ ὠρισμένον ποσόν, ἀλλὰ, πᾶν ὅτι ἤθελε περισσεύσῃ, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ὅλων τῶν απαιτούμενων ἐξόδων διὰ τὴν συντήρησιν αὐτοῦ, τῶν λογιστικῶν αὐτοῦ βιβλίων ἐξελεγχομένων ὑπὸ τῆς Ἐφορίας τῆς Μεγαλωνύμου Σχολῆς· πλὴν δὲ τοῦ ἐμβατοικίου (Πατριαρχικῆς ἐπιχορηγήσεως) ὄφειλε καὶ 20 λίρας μηνιαίως νὰ δίδῃ εἰς τὰ Σχολεῖα τοῦ Γαλατᾶ.

§ 14. Βλὸς τῆς πολυπαθοῦς ἱερᾶς ἐκκλησίας τῆς Καφατιανῆς ἀπὸ τοῦ 1880—1908.

Ἀπὸ τῆς, κατὰ τὸ 1840, ἀνακαινίσεως ἐκ θεμελίων τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Καφατιανῆς ἄχρι τοῦ 1896, οὐδεμία διαρροῦθμισις ἢ ἐπισκευὴ ἢ διακόσμησις αὐτοῦ

εἶχε γίνῃ. Ἄλλὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἐπιτροπευομένου τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ὑπὸ τῶν κυρίων Δ. Μόσχου, Α. Βουζούρα, Χαζῆ Γεωργίου, Δ. Γολεγοῦ, Β. Παῖλοπούλου, προεδρεύοντος δὲ τοῦ ἐντιμοτάτου Μαράσογλου, ἀντὶ τῆς παλαιωθείσης ξυλίνης θύρας τοῦ προαυλίου, ἀνηγέρθη νέα καὶ μεγαλοπρεπῆς μαρμαρίνη ἐξωθύρα, ἐφ' ἧς καὶ ἡ ἐπιγραφή «ἐπὶ ιῆς Ἐφοροεπιτροπῆς τοῦ 1896, ἐγένετο δὲ καὶ ἰδιαίτερος περιπεφραγμένος διάδρομος, ἄγων εἰς τὸν Γυναικωνῆτιν, πλαγίως τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ ναοῦ. Ὡσαύτως κατὰ τὸ 1903, φιλοτίμῳ ζήλῳ καὶ ἐπαινετῇ φροντίδι τῶν ἐπιτροπευόντων, Π. Χρυσοῦ, προεδρεύοντος, Θ. Ροαΐδου, Δ. Γολεγοῦ, Ε. Σαχίνου καὶ Ι. Σωφρονιάδου ἀνηγέρθη μεγαλοπρεπὲς μαρμαρίνον κωδωνοστάσιον καὶ ἰδιαίτερον λίθινον παράρτημα τῶν κελίων. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1908, εὐγενεῖ ζήλῳ καὶ ἀγαστῇ μερίμνῃ ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῶν ἐπιτροπευόντων τῶν κ., Γ. Νομικοῦ, προεδρεύοντος, Π. Ἀπέργη, Μ. Λιγιᾶ, Χ. Δραγώνη, Δ. Σχοινᾶ, Δ. Γολεγοῦ, Ν. Βαρβάκη, Χ. Χ'' Γεωργίου ἀνηγέρθη μεγαλοπρεπὲς Γραφεῖον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ἠὺτρεπίσθη καὶ διεκοσμήθη τὸ Ἐπιτροπικὸν καὶ ἐγένετο νέον Ἐξομολογητήριον ἐν τῷ Νάρθηκι τοῦ ἱεροῦ ναοῦ.

§ 15. Πλήρης και τελεία τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς
Καφατιανῆς ἀνακαίνισις, εὐτρέπισις και
διακόσμησις κατὰ τὰ ἔτη 1912 — 1913.

Ἄλλ' ὁ πλήρης και τέλειος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ διάκοσμος ἐναπέκειτο τοῖς σήμερον, πάνυ ἐπαξίως, ἐπιτροπεύουσι αὐτοῦ, Κυρίοις Θ. Βεγλερῆ, Θ. Θεολογῆ, Π. Ἀπέργη Σ. Ἐθνοπούλω, Γ. Βιδοπούλω, Π. Βακατάτση και Π. Παπαδοπούλω, πάνυ προσφρόνως και μετὰ θεοφιλοῦς ζήλου και μόχθων και πόνων οὐκ ὀλίγων, ἀναλαβοῦσι πλήρως και τελείως νὰ διακοσμήσωσι τὸν ἱερὸν ναὸν, μὴ ἐπιβαρύνοντες και πολὺ τὸ ταμεῖον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ἀλλὰ πολυειδῶς και πολυτρόπως ἐξευρίσκοντες πόρους, ἵνα τὸν διακαέστερον αὐτῶν πόθον πληρώσωσι, ἦτοι νὰ φέρωσι εἰς τὴν δέουσαν περιωπὴν και τὸ ἀνάλογον γόητρον τὸν ἱστορικὸν και πολυπαθῆ τοῦτον ἱερὸν ναὸν τῶν προγόνων μας, ἐν ᾧ εὔρισκον τὴν παραμυθίαν και ἐλάμβανον τὴν χαρὰν και τὴν εὐλογίαν ἐν τοῖς κρισίμοις τοῦ ἔθνους και χαλεποῖς ἐκείνοις καιροῖς, οἱ πατέρες ἡμῶν οἱ πολυτλήμονες, οἱ τὰ πάντα γενναίως και καρτερικῶς ὑπομείναντες. Οὕτω δὲ κατώρθωσαν οἱ σήμερον πάνυ ἐπαξίως ἐπιτροπεύοντες και τὴν ἀρχαιοτάτην και Βυζαντινὴν Εἰκόνα, τὴν ἐκ Καφᾶ πάνυ εὐλαβῶς μετενεχθεῖσαν, τὴν περιάκουστον και πολὺκλυτον ἐν θαυματουργίαις Παναγίαν Καφατιανήν, εἰς ἔνδειξιν διαπύρου εὐλαβείας και προσηκούσης τιμῆς,

τὴν ὑπὸ χιλιάδων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν προσκυνηθεῖσαν, ἐν ποίοις ἄραγε καιροῖς καὶ εὐκλείας καὶ δόξης, ἀλλὰ καὶ πτώσεως ἐθνικῆς καὶ κακοδαιμονίας, τὴν παραμυθίσασαν ψυχὰς αἱμασσούσας καὶ τεθλιμμένας ἐν πόνοις καὶ θλίψεσιν ἀφάτοις, ἐπιχρυσώσαντες, νὰ ἐπιχρυσώσῃν ἅμα τὸ καὶ πολυτελῶς μὲν ἐξαιρεγασμένον ἀλλὰ πεπαλαιωμένον Πλαίσιον Αὐτῆς καὶ νέον ἐξ ὀρειχάλκου κιγκλίδωμα, ἐπὶ μαρμαρίνου βάνθρου, νὰ κατασκευάσωσι. Οὕτως εἰς τὸν θερμοურγὸν ζῆλον τῆς Ἐπιτροπῆς ὀφείλεται, ἢ πέρουσι μὲν κατὰ τὸ θέρος διαλεύκανσις τῶν μαύρων ἑσπερικῶν πλευρῶν καὶ τῆς ὀροφῆς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, μετ' ἀπεσβεσμένων ἐν πολλοῖς ἱερῶν εἰκόνων, συνέπειά τῆς καιρικῆς φθορᾶς καὶ ἀλλοιώσεως, καὶ ἡ διὰ πολυχρώμου βαφῆς καὶ ζωγραφικῆς κάλλυνσις ἅπαντος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ μετὰ νέων ἱερῶν εἰκόνων. Καὶ δὲν περιωρίσθη εἰς ταῦτα καὶ μόνον ὁ θεοφιλῆς ζῆλος τῆς ἀξιοτίμου Ἐπιτροπῆς, ἀλλ' ἐπελάβετο καὶ ἑτέρου, πολλῶν δαπανηροτέρου, ἵνα τὸν πλήρη καὶ τέλειον διάκοσμον ἐπιφέρῃ, διακαῶς ἐφιεμένη τῆς πλήρους ἀνακαινίσεως τοῦ ἱστορικοῦ τούτου ναοῦ, ὥστε εἰς τὸ ὕψος τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ σημασίας καὶ τὸ γόητρον τῆς μεγαλωνύμου ταύτης κοινότητος ἀφίχθεις, νὰ μὴ ἔχη πλέον ἀνάγκην διὰ πολλὰ ἔτη ἑτέρας ἀνακαινίσεως. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐφέτος διὰ καθαροῦ χρυσοῦ χρύσωσιν, πλὴν τοῦ ἱεροῦ πλαισίου τῆς θαυματουργοῦ Εἰκόνας τῆς Καφατιανῆς, καὶ τὴν τελεσθεῖσαν ἐπιχρυσώσιν τοῦ ἱεροῦ Ἀμβωνος,

τοῦ Δεσποτικοῦ θρόνου καὶ τῶν δώδεκα κιονοκράνων, τὴν ἀνακαίνισιν τῶν στασιδίων, τὴν χρύσωσιν τῶν δώδεκα στεμμάτων τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων, ἐναπολειπομένης μόνον τῆς χρυσώσεως τοῦ ἱεροῦ Εἰκονοστασίου τοῦ Βήματος, ἣτις ὅσον οὐπω ἄρξεται. Διὸ καὶ πρὸς τὸν θεοφιλῆ τοῦτον σκοπὸν ἡ ἀξιότιμος Ἐπιτροπὴ προσφέρει τοῖς χριστιανοῖς τὰ ἀναμνηστικά ταῦτα ἱστορικά μετάρια, δεχομένη πάνυ εὐγνωμόνως τὴν προαιρετικὴν αὐτῶν συνδρομήν. Ὅθεν, οὐχὶ ἵνα πλέξω τὸ ἄχαρι τῆς ἀληθείας ἐγκώμιον (τῶν πραγμάτων αὐτῶν μονονουχὶ φωνὴν ἀφιέντων) ἀλλ' ἵνα παράδειγμα τοῖς ἐπιγιγγομένοις προβάλληται, οἷα μεγάλα καὶ θαυμαστά κατορθοῖ ὁ θεοφιλὴς ζῆλος χάριν τῆς ἐξ αὐτοῦ ὠφελείας, δέον ἢ ἐξῆς ἀναμνηστικῆ πλάξ, ὡς ἐπίλογος τοῦ παρόντος ἔργου νὰ τεθῆ καὶ ἐπὶ τῆς ἐξωθύρας τοῦ προαυλίου ἢ τοῦ Νάρθηκος τοῦ ἱεροῦ ναοῦ. Χάριν δὲ τῆς ἀπερίττου ἀληθείας δέον νὰ ὁμολογηθῆ, ὅτι οἱ κύριοι μοχλοὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἀξ. Ἐπιτροπῆς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ καὶ οἱ καταπόνητοι θερμορρογοὶ παράγοντες ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰσιν οἱ κ. κ. Π. Ἀπέργης καὶ Σ. Ἐθνόπουλος.

*Ἀναμνηστικὴ Πλάξ ἐπὶ τῇ τετρακοσιετηρίδι
τοῦ ἱστορικοῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας
Καφατιανῆς.*

Ἐπιτροπευόντων τῆς ἱερᾶς Ἐκκλησίας τῆς Καφατιανῆς τῶν Κυρίων Θ. Βεγλερῆ, Προεδρεύοντος, Θ.

Θεολογῆ, Π. Ἀπέργη, Σ. Ἐθνοπούλου, Π. Βακατά-
τη, Γ. Βιδιοπούλου καὶ Π. Παπαδοπούλου, Προϊστα-
μένου ὄντος τοῦ Οἰκονόμου Τιμοθέου Σοφριανοῦ, ἀ-
τρύτοις μόχθοις καὶ ἐνδεδεχέσιν ἀγῶσι, ἀλλὰ καὶ εὐλα-
βεῖ καὶ θεοφιλεῖ ζήλω ἀνεκαινίσθη, ἠὺτρεπίσθη καὶ
διεκοσμήθη ἡ ἱστορικὴ καὶ πολυπαθὴς ἱερὰ ἐκκλησία
τῆς Παναγίας Καφατιανῆς.

Ἐπὶ τῇ Ἐπετηρίδι τῆς Τετρακοσιετηρίδος Αὐτῆς

Τῇ 8 Σεπτεμβρίου 1913.

Σημ. Τὸ προσωπικὸν τῆς ἱερᾶς Ἐκκλησίας τῆς Καφατια-
νῆς κατὰ τὰ ἔτη 1912—1913.

Ἱερατικῶς Προϊστάμενος Τιμόθεος Σοφριανός.

Γραμματεὺς Χαράλαμπος Ζεγκίνογλου

Πνευματικὸς Μελέτιος Τιμωνίδης

Ἐφημέριος Γεώργιος Ἀμοιρίδης

Ἱεροδιάκονος Ἀργύριος Μοναστηριώτης

Πρωτοψάλτης Ἰωάν. Βασιλειάδης

Δαμπαδάριος Εὐστάθιος Τιμωνίδης

Α' Δομέστιχος Ἀθανάσιος Βαλλιάνος

Β' » Ἀνδρέας Περῆς

Α' Νεωκόρος Κώνστας Ὁρφανοῦ

Β' » Δημήτριος Βάγζας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

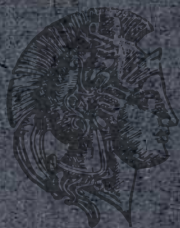
007000023885

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ